

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **S. K. s manželkou A. K., obaja bytom H., P.**, proti žalovanému: **S. C., s. r. o., J., M.**, IČO: X., právne zastúpenému JUDr. D. V., advokátom, J., M., **v konaní o určenie pravosti pohľadávky vo výške 20 497,51 Eur (617 508,-- Sk) s príslušenstvom**, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach zo dňa 11. marca 2011, č. k. 3Cb 846/2002-99, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 11.3.2011, č. k. 3Cb/846/2002-99 **p o t v r d z u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Košiciach napadnutým uznesením rozhodol, že žalobcovia sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovanému náhradu trov prvostupňového konania vo výške 131,25 Eur na účet právneho zástupcu žalovaného, do 3 dní od právoplatnosti uznesenia. Ďalej žalobcom uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovanému náhradu trov odvolacieho konania vo výške 62,70 Eur na účet právneho zástupcu žalovaného, do 3 dní od právoplatnosti uznesenia. V odôvodnení rozhodnutia súd uviedol, že uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 30. 04. 2010, č. k. 3Cb 846/2002-82, súd konanie zastavil a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania s odôvodnením, že žalobcovia vzali návrh na začatie konania v celom rozsahu späť a podľa ust. § 96 ods. 1, 3 O. s. p. a ust. § 146 ods. 1 písm. c/ O. s. p. žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, ak konanie bolo zastavené.

Na odvolanie žalovaného odvolací súd uznesením zo dňa 04. 08. 2010, č. k. 2 Obo 62/2010-92 zrušil uznesenie súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V zmysle záverov zrušujúceho rozhodnutia, súd prvého stupňa znovu posudzoval, ktorý z účastníkov zavinil, že sa konanie muselo zastaviť (ust. § 146 ods. 2, prvá veta O. s. p.) a či sú tu dôvody hodné osobitého zreteľa, aby súd nepriznal žalovanému náhradu trov konania podľa ust. § 150 ods. 1 O. s. p., ako žiadali žalobcovia a znova rozhodol o náhrade trov konania žalovaného na súde prvého stupňa, ako aj o trovách v odvolacom konaní.

O náhrade trov konania súd rozhodol podľa ust. § 146 ods. 2 O. s. p., prvá veta O. s. p., nakoľko žalobcovia zavinili, že konanie sa muselo zastaviť (žalobcovia vzali návrh na začatie konania späť bez uvedenia dôvodu) a priznal náhradu trov prvostupňového konania žalovanému, keďže nezistil dôvody hodné osobitého zreteľa, aby súd nepriznal žalovanému náhradu trov konania podľa ust. § 150 ods. 1 O. s. p. Pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitého zreteľa pri rozhodovaní o náhrade trov konania podľa ust. § 150 O. s. p. súd prihliadal v prvom rade na majetkové, sociálne a osobné pomery žalobcov a uzavrel, že ich majetkové pomery neodôvodňujú aplikáciu ust. § 150 O. s. p. Podľa súdu prvého stupňa, príjmy žalobcov nie sú také nízke, aby úspešný žalovaný nemal priznanú odmenu za vykonané úkony právnej pomoci. Žalovaný bol v priebehu konania aktívny, od začiatku namietal neopodstatnenosť návrhu žalobcov z dôvodu, že im bola popretá pohľadávka aj ďalšími veriteľmi konkurzného konania a žalobcovia podali návrh len proti jednému veriteľovi (ust. § 23 ods. 2, 5 ZKV). Právnemu zástupcovi žalovaného preto súd priznal odmenu tak, ako je uvedené vo výroku napadnutého rozhodnutia.

Proti napadnutému rozhodnutiu podali odvolanie žalobcovia, v ktorom uviedli, že navrhujú žalovanému nepriznať žiadnu náhradu trov konania z dôvodov hodných osobitého zreteľa, nakoľko po zaplatení priznaných trov konania by došlo k rapídnejmu zníženiu ich životnej úrovne. Obaja žalobcovia majú totiž vážne zdravotné problémy a v spoločnej domácnosti s nimi žije aj ich rozvedená dcéra spolu s jej dvomi školopovinnými deťmi.

Po vrátení veci odvolacím súdom bez rozhodnutia o opravnom prostriedku (č. l. 113), súd prvého stupňa vyzval žalobcov o doplnenie odvolania. V doplňujúcom podaní žalobcovia opätovne zdôraznili, že navrhujú napadnuté rozhodnutie zmeniť tak, že žalovanému sa náhrada trov nepriznáva, a to z dôvodov hodných osobitého zreteľa podľa ust. § 150 ods. 1 O. s. p. Odvolatelia majú za to, že dôvody hodné osobitého zreteľa dostatočne preukázali

a zdôraznili, že ich sociálne, zdravotné a majetkové pomery sú hodné oslobodenia od platenia súdnych poplatkov. V tomto podaní žalobcovia zároveň požiadali aj o oslobodenie od povinnosti platenia dotknutých trov konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (ust. § 10 ods. 2 O. s. p.) prejednal vec podľa ust. § 212 ods. 1 O. s. p., bez nariadenia odvolacieho pojednávania (ust. § 214 ods. 2 O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcov nie je dôvodné, a preto napadnuté uznesenie podľa ust. § 219 ods. 1 O. s. p. ako vecne správne potvrdil. Súčasne sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia s poukazom na ust. § 219 ods. 2 O. s. p.

Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia odvolací súd poukazuje na ust. § 142 ods. 1 O. s. p., podľa ktorého účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Citované ustanovenie vyjadruje základnú zásadu, uplatňujúcu sa pri náhrade trov konania. Účastník konania, ktorý v spore uspel, má nárok na náhradu trov tohto konania. Súd v takomto prípade uplatní zásadu zodpovednosti za výsledok (zásadu úspechu). Ak sa chce súd odchýliť od tohto pravidla, musí vychádzať zo zákona a túto odchýlku aj náležite odôvodniť, inak porušuje základné právo na súdnu ochranu dotknutého účastníka. Výnimky z tohto pravidla musí ustanoviť zákon (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy). Aj tieto výnimky sa musia uplatňovať len za splnenia všetkých zákonom ustanovených podmienok a skôr reštriktívne.

Podľa ust. § 146 ods. 2 O. s. p., ak niektorý z účastníkov zavinil, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Ak sa však pre správanie odporcu (žalovaného) vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania odporca (žalovaný).

V citovanom zákonom ustanovení § 146 ods. 2 O. s. p. sa premieta zákonný princíp, podľa ktorého náhrada trov zaťažuje stranu, ktorá v spore nebola úspešná, resp. účastníka, ktorý zavinil, že konanie muselo byť zastavené. Náhrada trov sporového konania ovládaná zásadou úspechu, je preto doplnená zásadou zavinenia. Zmyslom využitia zásady zavinenia je

sankčná náhrada trov konania, ktoré by pri jeho riadnom priebehu nevznikli, uložená rozhodnutím súdu tomu, kto ich vznik zaviniel, alebo komu sa prihodila náhoda, ktorá ho vyvolala.

Pri posudzovaní zavinenia v zmysle ust. § 146 ods. 2 O. s. p. však použitý výraz „zavinenie“ nemožno interpretovať v doslovnom jazykovom zmysle, ale vo vzťahu príčinnej súvislosti, v ktorej príčinou je správanie účastníka konania (teda i jeho prejav vôle, spočívajúci v späťvzati návrhu), eventuálne tiež náhoda, a dôsledkom je vznik trov druhého účastníka. Zavinenie zastavenia sa posudzuje výlučne z procesného hľadiska, t. j. podľa procesného výsledku. Zavinením zastavenia konania je i späťvzatie návrhu na začatie konania.

Ak sú tu dôvody, hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť. Musí však ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí odôvodnený (ust. § 150 ods. 1 O. s. p.). Výnimočnosť môže spočívať v okolnostiach danej veci, ale aj v okolnostiach na strane účastníkov konania. Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa treba prihliadať na osobné, majetkové, zárobné a iné pomery všetkých účastníkov konania a tiež na okolnosti, ktoré viedli účastníkov k uplatneniu práva na súde a ich postoj v konaní (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. M Cdo 14/99, uverejnené ZSP č. 1/2000).

Odvolací súd má za to, že v predmetnej veci pri rozhodovaní o náhrade trov konania aplikácia ust. § 150 O. s. p. neprichádzala do úvahy, a dôvody, ktoré žalobca považoval za dôvody hodné osobitného zreteľa, nemožno považovať za také, ktoré by odôvodňovali výnimočné použitie tohto zákonného ustanovenia. Pre súd sú totiž pri aplikácii ust. § 150 O. s. p. rozhodujúce dve oblasti, a to pomery účastníkov (majetkové, sociálne, osobné a ďalšie) a okolnosti prípadu. Z uvedeného vyplýva, že súd skúma nielen finančné, sociálne, osobné a ďalšie pomery účastníkov konania, avšak aj okolnosti, týkajúce sa predmetného konania.

Súd prvého stupňa uzavrel, že príjmy žalobcov nie sú také nízke, aby úspešný žalovaný nemal priznanú odmenu za vykonané úkony právnej pomoci, pričom žalovaný bol v priebehu konania aktívny.

Odvolačí súd preto zdôrazňuje, že dôvod rapídneho zhoršenia životnej úrovne žalobcu uhradením trov právneho zastúpenia žalovaného, ktorý dôvod považuje žalobca za hodný osobitného zreteľa, nie je sám osebe dôvodom hodným osobitného zreteľa v zmysle ust. § 150 O. s. p.

Takisto nemožno v zmysle ust. § 150 O. s. p. vychádzať podporne z tej skutočnosti, že žalobca bol oslobodený od platenia súdneho poplatku za návrh na začatie konania a túto okolnosť automaticky považovať za dôvod hodný osobitného zreteľa aj vo vzťahu k náhrade trov konania.

V danom prípade nastala okolnosť späťvzatia žaloby, ktoré späťvzatie nebolo vyvolané správaním žalovaného, preto zastavenie konania z procesného hľadiska zaviniť žalobca. Súd prvého stupňa preto pri rozhodovaní o náhrade trov konania správne aplikoval zásadu § 146 ods. 2 veta prvá O. s. p.

Odvolačí súd zdôrazňuje, že žalobcovia boli v konaní oslobodení od platenia súdnych poplatkov uznesením zo dňa 14. 11. 2005 (č. l. 27), ktorý právny inštitút nie je totožný s povinnosťou náhrady trov právneho zastúpenia úspešného účastníka konania. Preto predmetné oslobodenie od súdnych poplatkov nemožno zamieňať s povinnosťou náhrady trov právneho zastúpenia.

So zreteľom na tieto skutkové a právne zistenia Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie Krajského súdu v Košiciach podľa ust. § 219 O. s. p. ako vecne správne potvrdil.

Toto rozhodnutie bolo prijaté rozhodnutím senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 31. júla 2012

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová